

Kriteriji ocjenjivanja i informacije o nastavi povijesti

Osnovna škola Blage Zadre, Vukovar

Sadržaj dokumenta: *ocjenjivanje u nastavi povijesti, ocjenjivanje pisanih provjera znanja, vrednovanje učeničkih radova te na kraju zaključna ocjena.*

Ocjenjivanje u nastavi povijesti

Činjenična znanja	
Činjenično znanje – temeljna povijesna znanja. Poznavanje najvažnijih činjenica, datuma i povijesnih osoba iz povijesti svijeta i svoje nacije kroz pet područja ljudske aktivnosti: društvenom, ekonomskom, znanstveno-tehnološkom, političkom te filozofsko-religijsko-estetskom Razumijevanje temeljnih povijesnih pojmova što ih povjesničari koriste u svome radu i međusobnoj komunikaciji, njihovo razumijevanje i sustavna organizacija (npr. apsolutizam, industrijska revolucija, građanska revolucija, kontrarevolucija, imperijalizam, liberalna demokracija i slično). <i>Temeljni povijesni pojmovi</i> koriste se u njihovu izvornom smislu i njihovo značenje se ne mijenja prilikom njihove upotrebe u različitim situacijama. Učenici ih moraju znati ako žele poznavati povijesnu znanost, raspravljati o povijesnim procesima, kao i o pojedinim povijesnim događajima, te rješavati probleme povezane s povijesnom znanostu.	
Izvrсна	Samostalno definira, opisuje i objašnjava događaje, procese i pojave te temeljne kronološke odrednice predviđene godišnjim izvedbenim kurikulumom. U usmenom i pismenom izlaganju sistematičan je i točan. Učenik samostalno koristi odgovarajuću povijesnu terminologiju. Učenik usvojio sve ključne pojmove te ih može samostalno pojasniti.
Vrlo dobra	Uz neznatnu pomoć definira, opisuje i objašnjava događaje, procese i pojave te temeljne kronološke odrednice predviđene godišnjim izvedbenim kurikulumom. Učenik koristi povijesnu terminologiju. U usmenom i pismenom izlaganju sistematičan je i točan, ali sporiji. Učenik usvojio sve ključne pojmove, ali ne može sve u potpunosti pojasniti.
Dobra	Reproducira najbitnije činjenice iz sadržaja, nesistematično izlaže o prošlim događajima, procesima i pojavama. Učenik koristi jednostavniju povijesnu terminologiju. U usmenom izlaganju nesamostalan, ima poteškoća u izlaganju. Učenik usvojio više od polovine ključnih pojmova koje može samostalno pojasniti.
Zadovoljavajuća	Mehanički reproducira sadržaje uz pomoć i poticaj, ima poteškoća u uočavanju bitnog i zaključivanju, u usmenom izlaganju vrlo spor i nesamostalan. Učenik djelomično koristi povijesnu terminologiju.
Nezadovoljavajuća	Ne može ni mehanički reproducirati sadržaje uz pomoć i poticaj, ne uočava bitno, u usmenom izlaganju vrlo spor i nesamostalan. Učenik ne poznaje povijesnu terminologiju.

Tehnički koncepti u nastavi Povijesti	
<p>Konceptualno znanje – primjena i razumijevanje povijesnih koncepata.</p> <p>Tehnički koncepti u nastavi povijesti: <i>kronologija</i> (vremenski slijed), <i>kauzalnost</i> (uzročno-posljedični odnosi i višestruki uzroci), <i>kontinuitet i promjena</i> (uočavanje i objašnjavanje promjena), <i>usporedbe i sučeljavanja</i> (davanje suda o temi koristeći činjenice i pojmove), <i>kontekstualizacija</i> (stvaranje šire slike), <i>višestruke perspektive, povijesni izvori</i>.</p>	
Razina usvojenosti	Vrijeme i prostor
Izvrсна	<p>Učenik samostalno objašnjava tijek, slijed i trajanje događaja. Koristi se rječnikom kojim opisuje tijek vremena, smješta samostalno osobe i pojave u odgovarajuća povijesna razdoblja. Izrađuje grafičke prikaze tijeka vremena (lente vremena, mentalne mape,...).</p> <p>Samostalno određuje godinu, stoljeće i tisućljeće. Učenik se samostalno koristi kartom. Samostalno objašnjava vremenski slijed događaja na karti. Samostalno upisuje i ucrtava tražene podatke u slijepu kartu te crta jednostavnije slijepe karte.</p>
Vrlo dobra	<p>Učenik objašnjava tijek, slijed i trajanje događaja. Učenik opisuje tijek vremena, smješta samostalno osobe i pojave u odgovarajuća povijesna razdoblja. Izrađuje grafičke prikaze tijeka vremena (lente vremena, mentalne mape,...).</p> <p>Određuje godinu, stoljeće i tisućljeće. Učenik se koristi kartom. Objašnjava vremenski slijed događaja na karti. Upisuje i ucrtava tražene podatke u slijepu kartu te crta jednostavnije slijepe karte. Izrađuje grafičke prikaze tijeka vremena prema uputama i prema tematskom predlošku.</p>
Dobra	<p>Učenik opisuje tijek, slijed i trajanje događaja. Učenik navodi tijek vremena, smješta osobe i pojave u odgovarajuća povijesna razdoblja s vremenskim odstupanjem. Izrađuje jednostavne grafičke prikaze tijeka vremena. Određuje godinu, stoljeće i tisućljeće. Učenik se koristi kartom. Nabraja vremenski slijed događaja na karti. Upisuje i ucrtava tražene podatke u slijepu kartu uz manje odstupanje prema uputama. Crta jednostavnije slijepe karte uz tematski predložak. Izrađuje grafičke prikaze tijeka vremena prema detaljnim uputama i prema tematskom predlošku.</p>

<p>Zadovoljavajuća</p>	<p>Svakodnevnim rječnikom i uz pomoć učitelja opisuje tijek, slijed i trajanje povijesnog događaja. Izrađuje jednostavni grafički prikaz tijeka vremena uz predložak. Smješta godine u desetljeće, stoljeće i tisućljeće uz učiteljevu pomoć. Opisuje neka obilježja razdoblja koje proučava te smješta događaje i osobe u odgovarajuća razdoblja uz učiteljevu pomoć. Upisuje i ucrtava osnovne podatke u slijepu kartu uz učiteljevu pomoć. Crta jednostavnije slijepe karte prema zadanom predlošku. Crta jednostavniji grafički prikaz tijeka vremena prema uputama učitelja te uz navođenje učitelja.</p>
<p>Nezadovoljavajuća</p>	<p>Učenik ne može ni svakodnevnim rječnikom niti uz pomoć učitelja opisati tijek, slijed i trajanje povijesnog događaja. Ne uspijeva izraditi jednostavni grafički prikaz tijeka vremena uz predložak. Ne može odrediti desetljeće, stoljeće i tisućljeće niti uz učiteljevu pomoć. Ne opisuje osnovna obilježja razdoblja koje proučava niti uz učiteljevu pomoć. Ne upisuje i ne ucrtava osnovne podatke u slijepu kartu niti uz učiteljevu pomoć. Ne može nacrtati jednostavniju slijepu kartu prema zadanom predlošku. Ne crta niti jednostavnije grafičke prikaze.</p>

Razina usvojenosti	Uzroci i posljedice
Izvrсна	<p>Objašnjava uzroke, povod i posljedice koji su doveli do pojedinih povijesnih događaja, pojava ili procesa, kao i rezultat tih zbivanja. Učenik razlikuje uzroke, povod i posljedicu te objašnjava kategorije uzroka.</p> <p>Uočava izravno navedene uzroke i posljedice ili zaključuje o njima kada nisu izravno izrečeni.</p> <p>Objašnjava da su neki uzroci i posljedice važniji od drugih.</p> <p>Objašnjava zašto treba istražiti više od jednog uzroka i posljedice nekog događaja i pojave te provjeriti dostupne izvore.</p>
Vrlo dobra	<p>Opisuje uzroke, povod i posljedice koji su doveli do pojedinih povijesnih događaja, pojava ili procesa, kao i rezultat tih zbivanja.</p> <p>Učenik uočava uzroke, povod i posljedicu te navodi kategorije uzroka.</p> <p>Uočava izravno najvažnije navedene uzroke i posljedice ili zaključuje o njima kada nisu izravno izrečeni.</p> <p>Navodi da su neki uzroci i posljedice važniji od drugih.</p> <p>Opisuje zašto treba istražiti više od jednog uzroka i posljedice nekog događaja i pojave.</p>
Dobra	<p>Objašnjava pojam uzroka, povoda i posljedice.</p> <p>Navodi uzroke, povod i posljedice prošlih događaja.</p> <p>Navodi izravno i neizravno izrečene uzroke i posljedice na primjerima prošlih događaja i pojava koje proučava uz pomoć učitelja.</p> <p>Navodi više od jednog uzroka i posljedice nekog događaja i pojave.</p>
Zadovoljavajuća	<p>Razlikuje pojam uzrok, povod i posljedica.</p> <p>Uočava uzroke i posljedice prošlih događaja.</p> <p>Prepoznaje izravno izrečene uzroke i posljedice te uz učiteljevu pomoć prepoznaje neizravno rečene uzroke i posljedice prošlih događaja i pojava.</p> <p>Navodi jedan uzrok i jednu posljedicu nekog događaja ili pojave.</p>
Nezadovoljavajuća	<p>Učenik ne razlikuje uzrok, povod i posljedica.</p> <p>Ne uočava uzroke i posljedice prošlih događaja i pojava .</p> <p>Ne uočava izravno izrečene uzroke i posljedice niti uz učiteljevu pomoć ne prepoznaje neizravno rečene uzroke i posljedice prošlih događaja i pojava.</p> <p>Ne navodi niti jedan uzrok i posljedicu nekog prošlog događaja ili pojave.</p>

Razina usvojenosti	Kontinuiteti i promjene
Izvrсна	<p>Objašnjava kontinuitete i promjene u povijesti. Objasnjava ritam promjena (uočava da su neke promjene spore i postupne dok su druge brze i burne i uzrokuju iznenadne poremećaje i promjene u društvu).</p> <p>Objasnjava da promjena ne znači uvijek i napredak na primjeru razdoblja koje obrađuje.</p> <p>Analizira utjecaj pojedinaca i skupina na promjene u društvu.</p>
Vrlo dobra	<p>Uspoređuje kontinuitete i promjene u povijesti. Objasnjava svakodnevnim rječnikom ritam promjena kroz povijest (navodi da su neke promjene spore i postupne dok su druge brze i burne i uzrokuju iznenadne poremećaje i promjene u društvu).</p> <p>Objasnjava kako su pojedinci i skupine utjecali na promjene u društvu.</p>
Dobra	<p>Opisuje kontinuitet i promjene u povijesti.</p> <p>Opisuje ritam promjena kroz povijest (što se promijenilo).</p> <p>Opisuje kako su pojedinci i skupine utjecali na promjene.</p>
Zadovoljavajuća	<p>Uočava uz pomoć učitelja kontinuitet i promjene u razdoblju koje proučava.</p> <p>Navodi uz učiteljevu pomoć što se s vremenom promijenilo, a što je ostalo isto.</p> <p>Uočava uz pomoć učitelja kako su pojedinci i skupine utjecale na promjene.</p>
Nezadovoljavajuća	<p>Ne uočava kontinuitet i promjene u povijesti niti u razdoblju koje proučava.</p> <p>Ne može navesti niti uz učiteljevu pomoć što se s vremenom promijenilo, a što je ostalo isto.</p> <p>Ne uočava niti uz učiteljevu pomoć kako su pojedinci i skupine utjecale na promjene.</p>

Razina usvojenosti	Rad s povijesnim izvorima
Izvrсна	<p>Objašnjava vrijednosti i ograničenja povijesnih izvora na konkretnim primjerima iz razdoblja koje proučava.</p> <p>Razumije značenje povijesnih izvora u proučavanju prošlosti te oblikuje odgovor koji uključuje podatke iz izvora.</p> <p>Učenika analizira i vrednuje povijesni izvor, postavlja pitanje o vremenu, mjestu i okolnostima njihova nastanka te o autoru, njihovim gledištima i namjerama.</p> <p>Uspoređuje dva ili više povijesnih izvora te iznosi zaključak.</p>
Vrlo dobra	<p>Opisuje vrijednosti i ograničenja povijesnih izvora na konkretnim primjerima iz razdoblja koje proučava.</p> <p>Navodi značenje povijesnih izvora u proučavanju prošlosti te oblikuje odgovor koji uključuje podatke iz izvora.</p> <p>Učenika objašnjava i vrednuje povijesni izvor, postavlja pitanje o vremenu, mjestu i okolnostima njihova nastanka te o autoru, njihovim gledištima i namjerama.</p> <p>Uspoređuje dva povijesna izvora te iznosi zaključak.</p>
Dobra	<p>Navodi vrijednosti i ograničenja povijesnih izvora na konkretnim primjerima iz razdoblja koje proučava.</p> <p>Uočava važnost povijesnih izvora u proučavanju prošlosti te oblikuje jednostavan odgovor koji uključuje podatke iz izvora.</p> <p>Učenika opisuje povijesni izvor, postavlja pitanje o vremenu, mjestu i okolnostima njihova nastanka.</p> <p>Uspoređuje dva povijesna izvora te ih opisuje.</p>
Zadovoljavajuća	<p>Opisuje vrijednost i ograničene povijesnog izvora uz pomoć učitelja.</p> <p>Opisuje vrste povijesnih izvora i navodi jednostavne primjere iz osobnog života te iz razdoblja koje obrađuje.</p> <p>Opisuje prošli događaj na temelju povijesnog izvora.</p> <p>Postavlja jednostavna pitanja o izvoru uz učiteljevu pomoć.</p>
Nezadovoljavajuća	<p>Ne može niti opisati niti navesti vrijednost i ograničene povijesnog izvora niti uz pomoć učitelja.</p> <p>Ne može navesti niti opisati vrste povijesnih izvora niti uz pomoć učitelja.</p> <p>Ne može opisati prošli događaj na temelju povijesnog izvora.</p> <p>Ne može postaviti niti jednostavna pitanja o izvoru niti uz učiteljevu pomoć.</p>

Razina usvojenosti	Povijesna perspektiva
Izvrсна	<p>Uspoređuje pojedine interpretacije i perspektive te objašnjava sličnosti i razlike.</p> <p>Objašnjava razloge nastanka različitih prikaza prošlosti na odabranim primjerima.</p>
Vrlo dobra	<p>Uspoređuje pojedine interpretacije i perspektive te objašnjava sličnosti i razlike.</p> <p>Objašnjava neke razloge nastanka različitih prikaza prošlosti na odabranim primjerima.</p> <p>Objašnjava značenje odabranih osoba, događaja ili pojava iz prapovijesti i starog vijeka.</p>
Dobra	<p>Uspoređuje pojedine prikaze i perspektive te identificira neke sličnosti i razlike.</p> <p>Navodi neke razloge nastanka različitih prikaza prošlosti.</p> <p>Opisuje značenje pojedinih osoba, događaja i pojava iz prapovijesti i starog vijeka.</p>
Zadovoljavajuća	<p>Uočava da postoje različiti prikazi prošlosti te opisuje njihova obilježja uz učiteljevu pomoć.</p> <p>Daje jednostavna objašnjenja o tome zašto ljudi tumače prošlost na različite načine koristeći se svakodnevnim primjerima.</p> <p>Opisuje značenje pojedinih osoba, događaja i pojava iz prapovijesti i starog vijeka uz učiteljevu pomoć.</p>
Nezadovoljavajuća	<p>Ne uočava da postoje različiti prikazi prošlosti te ne opisuje njihova obilježja niti uz učiteljevu pomoć.</p> <p>Ne može dati niti jednostavna objašnjenja o tome zašto ljudi tumače prošlost na različite načine koristeći se svakodnevnim primjerima. Ne može opisati značenje pojedinih osoba, događaja i pojava iz prapovijesti i starog vijeka niti uz učiteljevu pomoć.</p>

Razina usvojenosti	Usporedba i sučeljavanje
Izvrсна	Učenik povijesne događaje, pojave i procese te djela ljudskog stvaralaštva razumije i objašnjava stavljajući ih u kontekst u kojemu se mogu ocijeniti i interpretirati. Usporedbom uočava njihove sličnosti, zajednička obilježja ili međusobne različitosti i utjecaj. Usporedbom svrstava događaje, pojave i procese te djela ljudskog stvaralaštva u skupine (klasifikacija) te formulira opći zaključak.
Vrlo dobra	Učenik povijesne događaje, pojave i procese te djela ljudskog stvaralaštva opisuje stavljajući ih u kontekst u kojemu se mogu ocijeniti i interpretirati. Objašnjava njihove sličnosti, zajednička obilježja ili međusobne različitosti i utjecaj. Svrstava događaje, pojave i procese te djela ljudskog stvaralaštva u skupine (klasifikacija) te formulira opći zaključak.
Dobra	Učenik povijesne događaje, pojave i procese te djela ljudskog stvaralaštva opisuje stavljajući ih u kontekst u kojemu se mogu interpretirati. Opisuje njihove sličnosti, zajednička obilježja ili međusobne različitosti i utjecaj. Svrstava događaje, pojave i procese te djela ljudskog stvaralaštva u skupine (klasifikacija).
Zadovoljavajuća	Učenik povijesne događaje, pojave i procese te djela ljudskog stvaralaštva opisuje stavljajući ih u kontekst uz pomoć učitelja. Navodi njihove sličnosti i zajednička obilježja. Svrstava događaje, pojave i procese te djela ljudskog stvaralaštva u skupine (klasifikacija) uz pomoć učitelja.
Nezadovoljavajuća	Učenik ne može povijesne događaje, pojave i procese te djela ljudskog stvaralaštva opisati u kontekstu vremena događaja niti uz pomoć učitelja. Ne navodi njihove sličnosti i zajednička obilježja. Ne može svrstati događaje, pojave i procese te djela ljudskog stvaralaštva u skupine (klasifikacija) niti uz pomoć učitelja.

Razina usvojenosti	Proceduralno znanje
Proceduralno znanje – primjena naučenog u praktičnom radu. Znanja i vještine potrebne da bi se u konačnici napravilo povijesno istraživanje ili neki manje složen zadatak.	
Izvrсна	Učenik poznaje i primjenjuje odgovarajuće metode, postupke i procedure rada s povijesnim izvorima te u istraživanju prošlosti.
Vrlo dobra	Učenik poznaje i primjenjuje odgovarajuće metode, postupke i procedure rada s povijesnim izvorima te u istraživanju prošlosti uz uputu učitelja.
Dobra	Učenik poznaje i primjenjuje neke metode, postupke i procedure rada s povijesnim izvorima te u istraživanju prošlosti uz pomoć učitelja.
Zadovoljavajuća	Učenik prepoznaje neke metode, postupke i procedure rada s povijesnim izvorima te osnovne metode, postupke i procedure rada i primjenjuje ali uz pomoć učitelja.
Nezadovoljavajuća	Učenik ne prepoznaje ni metode, postupke i procedure rada s povijesnim izvorima niti uz učiteljevu pomoć.

Ispravljanje negativne ocjene moguće je svaki školski sat i vrši se usmenim ispitivanjem gradiva. Svaki neuspjeli pokušaj ili odbijanje ispravljanja negativne ocjene upisuje se u bilješku u e-Dnevniku. Negativna ocjena, kao i ispravljena, uzima se u obzir pri zaključivanju ocjene na kraju školske godine.

Ocjenjivanje pisanih provjera znanja

Pisane provjere znanja nalaze se u evidenciji pisanih zadaća u e-Dnevniku i upisane su barem 14 kalendarskih dana prije samoga pisanja provjere znanja. Učenici prije svake pisane provjere znanja u bilježnicu zapisuju kada će biti pisana provjera znanja te koje gradivo obuhvaća (raspon stranica u udžbeniku). Moguća su pomjeranja datuma održavanja pisane provjere znanja o čemu će učenici biti pravovremeno obaviješteni.

Pisana provjera znanja rezultira jednom ocjenom iz rubrike *činjenično znanje* i jednom ocjenom iz rubrike *konceptualno znanje*, odnosno pisana provjera znanja nosi dvije ocjene. Bodovni prag jasno je naznačen na samoj pisanoj provjeri znanja, ali i u tablici za vrednovanje pisanih provjera znanja:

Raspon ostvarenih bodova (u postotku)	Broj ostvarenih bodova	Ocjena
0 – 49	0 – 11	Nedovoljan (1)
50 – 60	12, 13, 14	Dovoljan (2)
61 – 75	15, 16, 17, 18	Dobar (3)
76 – 89	19, 20, 21	Vrlo dobar (4)
90 – 100	22, 23, 24	Odličan (5)

Ispravljanje negativne ocjene moguće je svaki školski sat i vrši se usmenim ispitivanjem gradiva koje je bilo u pisanoj provjeri znanja. Svaki neuspjeli pokušaj ili odbijanje ispravljanja negativne ocjene upisuje se u bilješku u e-Dnevniku. Negativna ocjena, kao i ispravljena, uzima se u obzir pri zaključivanju ocjene na kraju školske godine.

VREDNOVANJE UČENIČKIH RADOVA – PLAKATA, REFERATA I PREZENTACIJA

Kriterij vrednovanja	Praćenje i vrednovanje učenika	Ocjena
<ul style="list-style-type: none"> - priprema za javnu prezentaciju rada, osmišljenost nastupa - povezivanje gradiva s ostalim temama 	Izlaganje samostalno, uvjerljivo, sigurno. Urednost i točnosti izrađenog su na visokoj razini i u potpuno usklađeni sa normama hrvatskog jezika. Iznimno kreativno napravljeno.	Odličan (5)
<ul style="list-style-type: none"> - korištenje dodatnih sadržaja - način izlaganja 	Izlaganje samostalno no nije u potpunosti uvjerljiv. Povremeno čita sa plakata ili prezentacije. dosta siguran nastup, kreativan i uredan rad	Vrlo dobar(4)
<ul style="list-style-type: none"> - izgled prezentiranog rada - uključivanje drugih učenika - listići za ponavljanje 	Nije siguran pri izlaganju. Često čita sa plakata ili prezentacije. U pojedinim segmentima rad je nepregledan, slabije uredan i manje kreativan.	Dobar (3)
	Prezentacija ili plakat nerazumljivi i neuredni. Učenik se i sam ne snalazi na plakatu ili prezentaciji. Samo čita napisani tekst. Loše izabrani tekstualni i slikovni materijali.	Dovoljan (2)
	Negativnu ocjenu učenik može dobiti ukoliko plakat ili prezentaciju nije napravio na vrijeme.	Nedovoljan (1)

Zaključna ocjena

Zaključna ocjena iz predmeta povijest rezultat je učenikova rada te usvojenosti ishoda. Zaključna ocjena **ne mora proizlaziti iz aritmetičke sredine (prosjeaka ocjena)** svih upisanih ocjena.

Pri zaključivanju ocjene, osim upisanih ocjena, uzimaju se u obzir i sve pisane bilješke i učenikov napredak.

Ocjene iz rubrika *konceptualno znanje* i *činjenično znanje* referentna su točka za prijedlog zaključne ocjene i nose najveći dio zaključne ocjene; 50% konceptualno znanje i 40% činjenično znanje. Rubrika *proceduralno znanje* nosi 10% ukupne ocjene.

Ukoliko učenik nije zadovoljan prijedlogom zaključne ocjene, može tražiti pisanu provjeru znanja gradiva oba polugodišta. Pisana provjera znanja gradiva oba polugodišta održat će se u terminu nastave povijesti, odnosno na dan i sat kada po rasporedu učenici imaju sat povijesti, uz izuzetak posljednjeg sata koji je rezerviran za zaključivanje ocjena i javno pojašnjenje učiteljeve odluke o zaključnoj ocjeni.

Hrvoje Šimić, prof